Ч. 146 Середа 2 (14 липня) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Демонстрация Німців в Хебі.

В наслідок обструкциї німецких послів заострили ся відносини політичні до того степеня, що вже не лиш нема бесіди о якихсь спокійнійших, мирних переговорах в справі угоди межи Чехами і Німцями, але заносить ся навіть на щось гіршого. Змагане Німців скликати віче до Хебу мимо заказу властий, демонстрациї вічовиків також і нарада їх за границею, в Баварнї, то вже щось трохи більшого, як сама демонстрация. Німці взяли тепер на себе не лиш давну ролю Молодочехів, але ще й пішли трохи дальше користаючи з близького сусідства своїх одноплемінників за чорно-жовтими стовпами. Як би й не було, хоч і як би були добрі відносини нашої монархиї з сусідною німецкою державою, то не дасть ся заперечити, що таки ческо-німецкі відносини зачинають вже впливати і на найблизші сторони Німеччини, а тим набирають по трохи і межинародний характер. З другої же сторони ті відносини опанували не лиш цілу Долитавщину, але також вплинули й на Угорщину, отже наробили заколоту в цілій монархиї. Що з того буде? Який вихід знайде ся з того? — На сї питаня не годен ніхто нині ясно і певно відповісти, отже питаня ті мусимо лишити отвертими. За то придивимо ся подіям в Хебі.

Мимо заказу віча зачали вже в суботу збирати ся в Хебі (Еґер) великі маси народу, а з домів повівали чорно-червоно-жовті хоругви. Число участників віча дійшло остаточно до яких 10.000. Явило ся також 73 послів а межи ними Функе, Перґельт, Фурніє, Шенерер, Кноль, Пешка, Ніче, Праде, Шікер, Кіндерман, Іро і Шлезінґер. В неділю около 9 год. рано зібрала ся величезна товпа людий перед стрільницею і стала домагати ся, щоби стрільницю отверто. Коли комісар правительственний, радник Штадлер не хотів на то позволити, вислано до него посла Функєго і той зажадав отвореня стрільниці, бо там має ся відбути віче, о котрого заказї послів, котрі то віче скликували, не повідомлено. Комісар не хотів позволити. Тогди явила ся друга депутация і зажадала від Штадлера або отвореня стрільниці або заяви, що коли би зібрані силоміць хотіли відбути віче, то тогди прийде до пролову крови. Радник Штадлер відповів знову рішучо і покликав ся на постанови закона.

Товпа рушила відтак перед ратуш, де до зібраних промавляли посли Функе, Перґельт і Іро, та вказували на то, що розпоряджения язикові сполучили всїх Німців в один табор. Обструкция — казали они — буде тревати доти, доки ті розпорядженя не будуть скасовані. Коли відтак товпа не хотіла уступити ся з ринку, мусїла виступити поліция і робити порядок. По полудни настав був трохи спокій. Маси людий з Хебу, Аш, Фалькенав і Ґразліц пішли відтак через границю до Баварнї і зібрали ся тут в місцевости Вальдсассен, де відбула ся нарада. Коли демонстранти вечером вертали з Вальдсассен, вийшло їм на стрічу множество людий з міста. Товпа рушила тогди перед памятник цїсаря Йосифа І. і засьпівала там німецку патріотичну пісень die Wacht am Rhein і тим розпочато демонстрациї на більші розміри. Вислану против демонстрациї жандармерию і сторожу скарбову висьмівано, плювано на ню і грожено палицями, кінних жандармів обкидано камінєм. Тогди вислано войско і то аж зробило порядок. Підчас тих розрухів зранено камінєм кількох поліциянтів і арештовано 17 осіб, а між тими двох підданих німецких. Аж о півночи настав в місті спокій.

Телеґрама Є. Вел. Цїсаря до султана.

В справі управильненя границї в Тесалії поручив був султан свому амбасадорови у Відни поробити кроки в тамошнім міністерстві справ заграничних, а крім того вислав ще телеґраму до Є. Вел. Цїсаря відзиваючи в ній до Єго дружносусідних чувств. Є. Вел. Цїсар відповів на то слідуючою телеґрамою:

„Щира і льояльна дружба, яку маю для Ваш. Величества, а до котрої Ваш. Вел. справедливо відзиваєте ся, вкладає на мене обовязок порадити Ваш. Вел. у Вашім власнім інтересі і в інтересі Вашої держави заключити скоро мир з Грециєю на основі уложених амбасадорами в Константинополи условий. Предложена комісиєю войскових відпоручників лінїя границї відповідає принятій Вашим Величеством первістно засаді стратеґічного управильненя і творить разом з другими услівями мира найкрасшу міру концесий, які концерт великих держав европейских признав справедливими а котрий, кріпкий і згідний в своїх постановах, кладе передовсім вагу на то, щоби утворити стан, котрий би дав Европі певну запоруку мира і спокою. Прошу длятого Ваш. Вел. взяти мою раду добре під розвагу, а я користаю з сеї нагоди, щоби Ваш. Вел. передати знову вирази мого чувства високого поважаня і щирої дружби".

Вся праса европейска заговорила тепер голосно о сїй телеґрамі, а зазначуючи особли

---

2)

Снїжна зима.

(Оповідане з шведского — Ґустава аф Ґеерстама).

(Дальше).

— Зидерберґ! — кричала Стіна раз по раз, все голоснійше і тревожнійше.

Але она сама виділа, що її голос не міг перемогти бурі і дрожачи від студени отворила двері і майже влетіла до комнати, бо вихор вхопив двері і затраснув їх з таким гуком, що аж ціла хата затрясла ся. Як раз коли она вбігла, почав бити годинник скриплячим, глухим голосом, що якось страшно звучав в тій тишині. Стара голосно скрикнула зі страху, стала смотрити в пітьмі за сїрниками і тремтячою рукою засьвітила один з них. Сина полумінь, що лиш поволи більшала, завдавала їй ще більшого страху і лиш з трудом вспіла она засьвітити лямпу. Але ледве засьвітила, роздали ся на ґанку кроки. Она скоро згасила знов лямпу, сама не знаючи чого і сїла цілком тихо в кутик, а її щоки дрожали від зимна і дзвонили зубами.

Зидерберґ війшов і кинув з стукотом дрова коло пенька, що тепер стояв в хаті.

— Ти чого згасила лямпу? — спитав. Він був цілий обсипаний снїгом і здоймив кафтан та почав коло дверий обтріпувати чоботи.

Она не відповідала, сиділа цілком тихо і старала ся побороти зворушене, в яке попала в наслідок страху.

— То якась дивна стара баба — відозвав ся Зидерберґ, але зараз перестав, немов би хотів здержати ся.

По хвили закричав остро:

— Запали-ж раз лямпу, най хоть буде трохи видко!

Она послухала мовчки, але її ціле тіло тремтіло і она сама не могла зрозуміти, чому їй було так страшно.

— Ти так довго сидів — відозвала ся — а тут самій сидіти так страшно.

— Довго сидів? — спитав Зидерберґ люто. — Ти гадаєш, що то так легко принести дров, як на них лежить на сяжень снїгу. А ти сидиш тут і сьвітиш сама для себе лямпу, цілком а цілком непотрібно. А як чуєш, що я іду, то гасиш, аби я не знав!

Послїдні слова говорив в проповідничім тонї і між тим положив кусник дерева на пеньку.

— То стара брехня, що так глубоко сидить в людскім серци! — говорив дальше. — То диявол, сатана, вуж, отець всеї брехні!

Він говорив дуже остро, немов би хотів проклоном успокоїти себе.

— Жінка не повинна свого чоловіка обманювати, бо чоловік то голова родини, як Христос головою церкви. Але ти мене обманювала, коли засьвітила лямпу — скрикнув голоснійше — а відтак лукавила в твоїм серци, коли єї знов згасила, аби мене обманити.

Між тим Стіна успокоїла ся. Она знала свого Зидерберґа так добре, коли він був в проповідничім настрою, як она то називала і хотіла єму як раз відповісти.

Але коли Зидерберґ то замітив, почервоніло єго лице як бурак. Проповідний настрій щез в одній хвили.

— Мовчи, бабо! — крикнув громовим голосом і при тім ударив так сильно сокирою в лежаче перед ним на пеньку поліно, що оно розлупило ся, а обі половини відлетіли далеко на серед хати. Відтак рубав дальше зі злостию, але не говорив вже ні слова.

Він затиснув зуби і дивив ся понуро на свою роботу. Але стара позбирала тихо дрова, роздула огонь в печи і згасила лямпу. Так перейшов цілий вечер і ні одно з них не промовило ні слова. А вітер гудів на дворі і мів снїгом в шиби вікон та завертав дим з комина до хати.

* * *

Надійшов ранок, студений і темний як попередні. Огонь в печи погас і обоє старі тепло повкривали ся, щоби огріти ся.

Зидерберґ пробудившись лежав якийсь час в постели, гадаючи, що жінка як звичайно скоро встане і розпалить огонь. Але коли она не рушала ся, встав він тихо, одів ся скоро і нагадавши собі вчерашний свій гнів, пішов сам

во то, що ледви еї вислано до султана, вже й оголошено еї в ґазетах, приписує їй велику вагу. Вся праса однодушно признає, що держави европейскі готові рішучо зломити опір Туреччини. Навіть коли би деякі держави мали охоту підпирати Туреччину в еї змаганях, то мусїли би підпорядкувати то своє бажане висшій розвазї, що передовсїм мусить бути удержана згода межи державами.

Новинки.

Львів дня 13-го липня 1897.

— **Іменованя.** П. Мінїстер скарбу надав податковому поборцеви Клим. Вахнянинови ad personam VIII кл. ранґи і іменував поборцїв: Мар. Льохмана, Макс. Білоруского, Кар. Дзюру, Вильг. Сою, Стан. Скибиньского, Володисл. Павратиля, Вас. Ґецьова, Войт. Сасовского, Стеф. Садовского, Йос. Велдича, Мар. Лучкевича і Йос. Утшика контрольорами головних урядів податкових.

— **Є. Е. п. Намістник** кн. Евст. Санґушко виїхав передвчера вечером на кілька днїв до Гумниск.

— **Є. Е. п. Маршалок краєвий** гр. Стан. Баденї повернув до Львова.

— **Презенту** на парохію сьв. АА. Петра і Павла у Львові, одержав о. Евг. Шухевич, дотеперішний парох в Кракові.

— **На шляху зелїзничім** між Коломиєю а Коршовом розпочав ся на ново рух всїх поїздів в недїлю дня 11-го с. м

— **В рускій чотирокласовій женьскій школї вправ у Львові** відбуло ся вчера торжественне закінчене шкільного року. Пописи проводив директор семинариї учительскої п. Мечислав Барановский, а побіч него засїли проф. университету др. Шараневич, оо. катихити Ал. Стефанович і Евг. Гузар та оо. Конст. Яремович і Сьвїтеньский. Попис випав дуже добре, почім одна з учениць 4-ої кляси попращала в імени товаришок учителїв і учительки, а о. Стефанович виголосив у відповіди на те теплу промову. Вкінци промовив коротко директор п. Барановский: похвалив працю учениць, а тим, котрі опускають школу, висказав надію, що за кілька лїт они вернуть до учительскої семинариї, до котрої та школа належить. — Клясифікация учениць випала так: В клясї I-ій: степень дуже добрий дістало 9 учениць, добрий 4, достаточний 3 (одна дістала поправку з писаня). В клясї II-ій: дуже добрий степень дістало 9, добрий 3, достаточний 1, поправку з рахунків 3, недостаточний 3 В клясї III-ій: дуже добрий степень дістало 6, добрий 9, достаточний 7, недостаточний 4. В клясї IV-ій: дуже добрий степень дістало 7, добрий 7, достаточний 3. Вистава робіт ручних представляєсь дуже хорошо; за виставу сесю належить ся признане для працї пань учительок.

— **Огнї.** Дня 6-го с. м. о годинї $4\frac{1}{2}$ рано вибух в Сокали огонь з незвістної причини. Огонь тревав три години і знищив в ринку пять домів партерових, де містили ся мешканя, склепи, заїзд і пропінация. Загальна шкода 25 тисячів зр. була обезпечена на 13.600 зр. Будинок староства, до котрого притикали горіючі доми, був дуже загрожений, а будинок судовий почав вже горіти, але его виратовано. Пожар угасили огневі сторожі — В ночи з 7-го на 8-го с. м. згорів тартак і млин паровий в Сільци, в повітї сокальскім. Будинки були обезпечені на 20.000 зр., але шкода, яку властителька п. Мадейска потерпіла, есть значно більша.

— **Самоубийство.** У Віднї застрілив ся в купели староста долїшно-австрийского повіта Горн, др. Ернест Зелїґ. Причиною була довша нервова недуга. Зелїґ належав до найспосібнїйших урядників, був почетним горожанином кількох громад, а цїсар нїмецкий в часї свого побуту в Шварценав надїлив его ордером червоного орла. Між населенєм свого повіта мав покійний дуже велике довірє і любов.

— **Страшний отець.** В Берлинї найшов ся отець, що вікном з четвертого поверха викинув свою доньку та й ще стріляв за нею з револьвера. Дївчину найдено з розторощеною головою. Виновник того зьвірского злочину допустив ся его по пяному.

— **Скритоубийство.** Дня 8-го червня с. р. убив хтось в селї Мостищах коло Калуша на дорозї, що веде з Мостищ до Копанок, Яна Ясиньского, фірмана о. декана Николая Рожаньского. Убитого найдено рано дня 9 го червня на середині дороги з головою розчерепленою з заду і мозком розприсканим на кілька кроків далеко. Виновників убийства мимо енерґічного слїдства жандармериї доси не викрито. Убитий походив з Бережницї коло Калуша, був шляхтичем і мав в тім селї добрий кусник ґрунту. Мимо того служив у о. Рожаньского 23 лїт. Мав 43 лїт. Покійний був чоловіком спокійним, але любив забавити ся в веселім кружку і згаданої ночи був на весїлю в сусїднім селї в Копанках, де став жертвою якоїсь злобної руки.

— **З голоду.** В Чехах, в містї Карлово, найдено на дорозї без памяти лежачого молодого мужчину і перведено его до шпиталю, де показало ся, що нещастний омлїв в наслїдок голоду. Є то маґістер фармациї, що від довшого часу не мав занятя, а від трех днїв не їв нїчого.

— **Небувалі горяча** запанували в Італиї. В Фоджоня доходить спека до 42°С. в тїни, в Флоренциї $39^1/_2$°, в Ареццо 39. В Медиолянї, Фльоренциї, Падові і инших містах не стало леду і цїна его піднесла ся в десятеро. В часї маршу занедужало одного дня 21 жовнїрів на сонїшний удар, а один капраль помер.

— **Зуб мамута** найдено в Ряшеві при добуваню дуба з Вислока. Той незвичайний оказ зложено в редакциї Kurjer-а Rzeszowsk-ого.

— **Подвійне самоубийство.** В понедїлок рано приїхали до Берна австрийского двоє молодих людий. В гогелю „Славія" записали ся на мельдунковій картцї: Яков Лїтван ц. к. надпоручник з Мукачева з женою. В комнатї замкнули ся і не виходили цїлу добу. Се спонукало готелеву службу, що стала добувати ся до їх комнати, а відтак виважила двері. Найшли тілько два трупи. Обоє подорожні ще держали револьвери в руках, котрими відобрали собі жите. Они сидїли на ліжку і рівночасно вистрілили до себе в уста. Доходженя показали, що се були брат і сестра. В позіставлених письмах находить ся заява, що добровільно відбирають собі жите і просять, щоби їх матїр в Мукачеві обережно повідомити про страту обох дїтий. Яков мав 32 роки, его сестра Павлина 29 років. Причиною самоубийства були неприємности службові Якова, в котрі замішала ся була також его сестра, бо обоє з братом дуже любили ся.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Які бараболї найлїпше садити. Поставлене нам недавно питанє, чи зривати цьвіт бараболї, щоби можна розвести соб красші і більші бараболї, насунуло нам у відповіди кілька гадок, котрі ми вже по части висказали, а котрі ще хочемо тут доповнити досьвідом, зробленим недавно в Нїмеччинї. Вже попереду сказали ми, що треба раз зважати на добре оброблене ґрунту, а відтак і на добір сорт. Розходить ся ще о величину бараболь до садженя. Під сим взглядом доносить нїмецка ґазета Landbote о таким досьвідї: Для проби посаджено 5 родів бараболь, ріжних що до величини, а з кождого рода по 16 штук. Кождих 16 штук зважено, а відтак, коли бараболї зародили, вибрано їх з під кождого корча і так само зважено; тогди показало ся:

а) 16 штук зовсїм малих, важили 255 ґрам. зародили: 8.000 ґрам.

палити в печи, аби не прийшло знов до якої бучі.

Запалив тріски, поклав на них полїна і почав дути. Але дрова були мокрі, з комина так тягнуло, що заєдно гасило полумінь і він мусїв ще довго мордувати ся, заки удалось ему вкінци розпалити. Зидерберґ почав нетерпеливитись. „То таки дивно!" бурмотів до себе і кілька разів споглядав на ліжко, де лежала жінка, прикрита майже з головою. Зидерберґ підійшов до неї і подивив ся. Але що она не рушала ся, не говорив нїчого до неї. День сяк чи так досить довгий, подумав.

Тепер налив води до горшка від кави, вкинув там трохи кави і поставив на огонь Відтак пішов до дверий, відсунув їх і подивив ся, кілько снїгу упало за послїдну ніч.

В тій хвили почув з ліжка жалібний голос, що его занепокоїв.

— Ти слаба? — спитав, приступаючи до ліжка.

— Менї здаєть ся — відповіла стара тихо з під покривала. — Я ще нїколи не чула ся такою. То так якось дивно.

— О, то може не таке небезпечне — сказав Зидерберґ. — Пожди, я тобі зварю кави.

Але мимо того Зидерберґ трохи успокоїв ся. Почав роздувати огонь і в міру того як вода кипіла, приходив чим раз більше до себе. Зваривши каву, сказав їй, аби трохи підвела ся а він подасть їй горня.

— То нї на що не здасть ся, Зидерберґ — застогнала стара і поглянула з під покривала. — Зі мною буде скоро конець. Не знаю, чи дочекаю до вечера.

Она замкнула знов очи і замовкла, немов би хотїла ему сказати, щоби полишив еї в спокою.

Зидерберґ подивив ся на жінку. Чувство страху заволодїло ним, він не міг слова промовити. Єму здавало ся, що щось стискає его за серце. Перше не роздумував він нїколи поважно о чувствах, які мав для своеї жінки; може они й не були сильні, але тепер коли мав еї втратити, видалось ему то так дивним, так дуже дивним, як коли-б хто сказав до него, тепер здорового і сильного мужчини, що він сам має умерти. Єму й на гадку не прийшло сумнївати ся о правдї жінчиних слів. Она нїколи не жалувала ся на віяку слабість і від коли він затямив, не лежала она нїколи в постели. Коли-ж він еї тепер побачив, як она лежить і почув, як сама сказала, що умре, увірив зараз в еї слова і о нїчо більше не питав.

Між ними взагалї не приходило нїколи до того, аби они ніжно з собою розмовляли і тому прикро ему тепер зробило ся, що не знав, що їй сказати. Єго побожність була тут неумістна. Тепер витягати молитвенник і читати їй було неможливо. Коли була здорова, не робив він того, то найлїпше було, щоби і тепер дав їй з тим спокій. Вже ему то Господь простить. Він добре видів, що тут нема ради, нема нїякої помочи. Смерть стояла перед двернми.

Але коли ему нараз прийшло на гадку, що смерть може наступити кождої хвилї і він лишить ся сам з трудом, найшов на него страх. Він приступив тихо на пальцях до ліжка і всунув руку під покривало, аби посмотрити, чи еї ноги ще теплі.

Відгадуючи его думки, шепнула она не рушаючись і не отвираючи очий:

— Ще так зле не есть. Було би може добре, як би ти кого покликав; лише кобись міг перейти таким снїгом.

Зидерберґови аж лекше зробило ся, що він сам не мусїв того говорити.

— Я вже перейду, коби лиш ти схотїла сама лишити ся — сказав до жінки.

— Я не бою ся — відповіла стара.

— Не боїш ся умирати?

— Нї, я лиш змучена.

Доки стара була здорова, бояла ся звичайно смерти, але кажуть, що той хто має умирати, не боїть ся смерти. Тому знав тепер Зидерберґ на певно, що з его жінкою буде конець. Мовчки ладив ся до відходу; але коли вже зібрав ся, приступив ще раз до ліжка, немов би хотїв що сказати. Хвильку стояв мовчки. В нїм ворушило ся щось, чого не міг вимовити, щось такого, що кождий чоловік в найважнїйших хвилях житя чує, але чого нїколи як сьвіт сьвітом не виповість і до чого ми може й не маємо слів, аби то висказати. Він лиш легко обтулив стару покривалом з усїх боків і спитав:

— Не хочеш трохи кави?

— Нї! — Він вийшов, а недужа лишилась сама.

Сьвітло денне почало осьвічувати хату, а на коминї палахкотів весело огонь. Але чим сильнїйше було сьвітло дня, тим менша ставала полумінь і в комнатї почало ставати зимно.

По хвили отворила недужа очи, здиво

б) 16 штук малих, важили 520 грам., зародили: 9.250 ґрам.

в) 16 штук серед. великих, важили 1.080 ґрам., зародили: 10.000 ґрам.

г) 16 штук дуже великих, важили 3.705 ґрам., зародили: 11.500 ґрам.

д) 16 штук як під г), розкраяних, важили 1.670 ґрам., зародили 12.000 ґрам.

По відшибненю від ваги нових бараболь ваги насіня показує ся, що перші бараболї а) дали чистого доходу 7745 ґр.; — б) 8.730 ґр.; — в) 8.920 ґр.; — г) 7.795 ґр.; — д) 11.330 ґр. — Лишивши пробу з розкраяними дуже великими бараболями на боцї, видимо з того, що й практика потверджує то, що учить чиста наука: середно великі бараболї дають найбільше доходу, а дуже великі цїлі вже не тілько. За то розкраянї дуже великі бараболї дають ще більше доходу. А то чому? — Розкраяна дуже велика бараболя, родить з такою самою силою як і цїла дуже велика, отже з більшою як середно велика бараболя. Вага перекраяної дуже великої бараболї есть мало що більша як вага цїлої середної, але дохід есть більший. З того для практики така наука: Найлїпше садити перекраюванї дуже великі сорти бараболь. Бараболї треба розкраювати саме перед садженем, але лишати їх на якийсь час, щоби розкраянї площі обісхли. Дехто відраджує розкраювати, бою длятого що бараболя буде гнити. Того нема чого боятн ся. Впрочім хто має охоту, нехай насамперед сам зробить пробу на однім рядку, а не пожалує того.

— О обломлюваню та сушеню тютюну. Так як жнива для хлїбороба, есть збірка тютюнового листя для плянтатора тютюну найважнїйша. На жаль треба сказати, що ся робота далеко не так — особливо у хлїборобів — відбуває ся, як сего власний їх інтерес вимагає. Причиною сего есть обставина, що збірка листя тютюнового припадає як раз в жнива і що до сеї роботи уживає ся дїтий, котрі на нїй найменше розуміють ся, або, щоби доказати, що прикази родителїв виповнили, недбало роблять, от — „аби з рук". Друга хиба лежить в тім, що не уважає ся, або дуже мало, на то, щоби тютюн постепенно, в міру дозріваня обломлювати — Тютюн (листє) не дозріває нараз; тож відповідно до того не можна нараз всего обломити. Дозрілий лист тютюну пізнає ся по тім, що зміняє темно зелену барву на ясно зелену, впадаючу в жовтаву, покриває ся лицкою масою і липне до пальців, берега листя звисають навіть в холоднї днї і в ночи, а при ломаню лист легко відділяє ся від била. Звичайно обломлюють листє тютюну лиш три рази, а се як-раз не відповідно і зі шкодою, бо ломанє треба роздїлити що найменше на чотири а часом і пять разів, а то ось як: Найскорше обломлює ся долїшне листє зване звичайно „сподаком". До сподаку бере ся 2, найбільше 4 листки. По нїм наступає ломанє середного званого „добрим" (з німецка „ґутом") а се середне листє треба конче роздїлити на дворазове ломанє, бо разом нїколи не дозріє. Перших 4 до 6 листків середних звуть ся долїшно середні і мають найбільшу вартість, тому не треба їх мішати з рештою середного листя або т. зв. горішно середного, котре сягає аж до пасиня. Наконець слїдує обломлюване пасиня, а і се, особливо коли осїнь довга і погідна, треба роздїлити на дворазове. При збираню листя тютюнового треба придержувати ся слїдуючих правил: 1) Треба ломити лиш тогди, коли листє дозріє. Не дозрілий лист не буде мати по висушеню відповідної барви і ваги, буде о половину лекший, отже й цїна о половину менша. — 2) До сподаку, коли ломанє в своїм часї відбуває ся, брати як найменше листків, іменно два, три, а найбільше чотири. Коли-ж ломанє опізвило ся і дальші листки почали вже жовкнути, треба всї висші, жовті листки, також до сподаку виломити. — 3) До сподаку обломити всї корчі, діткнені ржою (т. зв. „пархами") і віспою, бо так одна як і друга недуга заразлива і переносить ся на другі корчі. — 4) До долїшно середного тютюну взяти по можности і в міру дозрілости як найбільше листків, чотири, шість, або й більше. — 5) До тютюну висшо-середного не треба мішати листя пасинкового, бо через то тютюн середний тратить свою вартість. — 6) Долїшне листє пасинкове, коли час сприяє, відобрати окремо від верхного пасиня, бо оно, належито уходжене, має лїпшу вартість як сподак, і мало що меншу як листє верхно середне. — 7) Коли осїнь погідна, обломлювати пасинє, як довго дасть ся, бо і оно має хоч не велику вартість, то все-таки робота оплатить ся. — 8) При ломаню тютюну треба уважати, щоби лиш в час погідний, коли листє зовсім сухе, брати ся до роботи. — 9) Зараз при ломаню треба листє сортувати, т. є. складати однаково великі листки разом і разом силяти на шнури, чим ощадить ся собі працї при складаню тютюну в папуші. — 10) При кождім ломаню зривати пупінки цьвітові на розрастаючім ся пасиню. — 11) Обломлене листє, заким силяє ся его на шнурй, зложити в тїнистім місци, найлїпше під будинком з дахом а без стїн, верствами, не грубшими як по 15 до 20 листків на купу.

— Як вигубити окоростки на ростинах вазонкових. Хто любує ся в цьвітах вазонкових а не уміє коло них добре ходити, може добачити, що деякі з них, особливо такі, що ростуть як би деревця, покривають ся густо, іменно же пеньки і галузки, а відтак і листє близько реберець як би маленькими брунатнавими бородовачками. На перший погляд можнаби гадати, що то дійстно повиростали якісь бородавочки; але коли трісочкою посунути лиш досить легко по галузцї, то бородавки ті зараз відпадають. Показує ся, що они не виросли з деревця, лиш налипли на него: то воши або т. зв. окоростки (з рода черчаків, Schildlaus), що присїли деревце (н. пр. рожі, блющ, клени, фуксиї і т. п.) і тягнуть соки з него; ростина нидїє і гине. Окоростки обсїдають вазонкові ростини найчастїйше тогди, коли їх за тепло держить ся, мало підливає ся, не скропляє ся зверха і коли їх порох дуже присяде. Охоронити ростини ті від окоростків можна лиш в той спосіб, що держить ся їх чисто, змиває ся з них порох бодай раз на тиждень губкою або платочком і часто скропляє ся. Коли би же окоростки присїли яку ростину, то треба ей або цїлу, коли то можливе, занурити у воду, або зішкрептувати окоростки де можна трісочкою, а відтак ще все листє і цїлу ростину обмити водою з милом (розпустити мило у водї, але не богато мила) а відтак ще раз сполокати чистою водою.

ТЕЛЕГРАМИ.

Прага 13 липня. Підчас оногдашних демонстраций поранено 20 осіб а арештовано 21. Після ческих ґазет в Хебі і околици має бути заведений стан облоги.

Берлин 13 липня. З цїсарем Вільгельмом має поїхати до Петербурга крім канцлєра також і Більов, котрий був вчера на авдієнциї у цїсаря австрийского і конферував з міністром справ заграничних ґр. Ґолуховским.

Константинополь 13 липня. Порта повідомила держави, що хоче скріпити своє войско на Кретї. Держави відраджують їй то.

вала, що не боїть ся. Вчераж коли сиділа сама так палякала ся. Жила звиш сїмдесять лїт, з чого найбільша часть припадала на роботу і труди. Шестилїтною дитиною мусїла вже помагати матери і бавила менші дїти; як мала чотирнайцять лїт пішла до служби, а в трийцятім роцї житя пізнала ся з Зидерберґом. Але она мусїла тяжко працювати і тодї як була дитиною, як пішла чужим служити, а вкінци як мусїла робити на чоловіка і на власні дїти. Тепер же не мала вже нїякого чувства нї страху, нї зачудованя. Не було тут нїчого більше, лиш то, що годинник перестане іти, бо важки зійшли вже на долину. Житє з'їло еї, можна сказати; тепер сили опустили еї, она висхла як старе дерево в лїсї.

Колиж тепер прийшов спокій, не мала она сили оперти ся єму, так само як здоровий і сильний але утомлений чоловік не може оперти ся снови, коли прийде вечер.

Лиш одно чувство було в нїй по відходї Зидерберґа і оно все більше і більше кріпшало: Она мерзла. Вкінци зібравши всї свої сили, підвела ся, натягнула на себе кілька кафтанів і спідниць, обвинула ся в покривало і пішла поволи до комина. Тут поправила огонь, аби лїпше горів; відтак скуливши ся сїла на припічок як можна найблизше полумінї. Оперши ся о мур плечима сиділа з замкненими очима і чекала, аж зробить ся їй теплїйше.

Зидерберґ мав тяжку задачу. Хотїв дістати ся до села, що було пів милї, віддалене від его хати. Дорога вела через лїс, де не було нї слїду вузкої стежки і куда Зидерберґ з великим трудом мусїв перебивати ся через снїг, що лежав в хлопа заввисоко. Там де буря намела надто богато снїгу мусїв навіть робити собі дорогу руками.

Ішов наперед поволи і осторожно, аби зараз з початку не умучитись. Там де лїс кінчив ся і де простягала ся рівнина, доступна для північних вітрів, там аж мала розпочати ся найтяжша робота; він знав о тім і тому ішов так поволи через лїс, ставив ногу за ногою і держав ся всїх закрутів стежки, котрою нераз вже ішов серед темної ночи.

Єму було дивно, як то скоро скінчило ся з старою. Зидерберґ не знав, що она вчера вечер так довго стояла в легкім одіню на вітрі і морозї. Тому его уява побільшила загадочність того наглого приходу смерти і він бачив в тім щось надприродного, вже хочби й тому, що то лучило ся саме тепер, коли могло стати ся далеко скорше. Він гадав над тим, як часто бажав він собі давнїйше смерти старої, а бодай уважав, що з того вийшла би для него велика полекша. А тут прийшла еї смерть тепер, коли для него буде найтяжше без жінки, котру єму нїхто не заступить. В ґрунтї річи не було в тих его думках безчувственности. Він лиш розмірковував обставини і відносини і чим довше гадав над тими простими подіями, з яких складало ся его житє, все виринала в нїм гадка: То справдї дивно, що она умирає як раз тепер.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Іван Кисилевский

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.